

FANNY CHARTRES s-a născut în 1980. După studii de bibliotecară, a plecat să lucreze în România ca voluntară internațională. Trebuia să stea acolo 18 luni, care s-au transformat însă în 10 ani, pentru că s-a îndrăgostit de această țară. La București, a fost, rând pe rând, responsabilă a Bureau du Livre din cadrul Ambasadei Franței, asistentă de presă și bibliotecară. A scris primul său roman, *Strada Zambila*, în acest frumos oraș al Europei de Est. În 2016, s-a mutat din nou la Paris. În paralel cu cărțile pe care le scrie, este traducătoare din română și corector de presă.

Visătoare și curioasă, creează romane inspirate din poemele pe care viețile sale, reală și imaginată, i le oferă din plin. Cărțile lui Fanny Chartres au apărut la Editura l'École des loisirs.

După *Strada Zambila*, a publicat *Solaire* în martie 2018. Ultimul său roman, *Les Inoubliables*, va apărea în ianuarie 2019.

FANNY CHARTRES

Strada Zambila

Traducere din franceză de
Ana Antonescu

ARTHUR

CAPITOLUL 1	
București, la primele ore ale dimineții	7
CAPITOLUL 2	
Oglindirile amintirilor noastre	11
CAPITOLUL 3	
Aici sau acolo	15
CAPITOLUL 4	
Pagini de viață	18
CAPITOLUL 5	
O să culegem căpsune	22
CAPITOLUL 6	
De acord în acord	26
CAPITOLUL 7	
Ninsori românești, suferințe îndepărtate	30
CAPITOLUL 8	
Viața mea în două consoane și o vocală	35

CAPITOLUL 10	
A învăță să vezi florile	44
CAPITOLUL 11	
Et cetera	48
CAPITOLUL 12	
Când se întâlnesc îngerii	51
CAPITOLUL 13	
Cântând...	55
CAPITOLUL 14	
Cuvinte încrucișate	59
CAPITOLUL 15	
După o dimineață cețoasă poate urma o zi senină	64
CAPITOLUL 16	
Tablou de familie	69
CAPITOLUL 17	
Când pleacă păsările călătoare	73
CAPITOLUL 18	
Dacă îți cade o geană pe obraz...	77
CAPITOLUL 19	
La înălțime	81

CAPITOLUL 20	
Scurtături	86
CAPITOLUL 21	
Sosesc păstorii	89
CAPITOLUL 22	
Capul sus	93
CAPITOLUL 23	
Începutul sfărșitului	97
CAPITOLUL 24	
Primul dans	100
CAPITOLUL 25	
Punctul zero	104
CAPITOLUL 26	
Salvarea vieții	108
CAPITOLUL 27	
Semne bune	112

București, la primele ore ale dimineții

Ora 6. Soneria ceasului mă surprinde în pat în timp ce visez trează fiind. Ca de atâtea ori, nu dorm. Îmi întind brațul, caut micul aparat gri și ating ceva. Ceva cald, moale și blănos. Nu e deșteptătorul. Fără îndoială una din cele opt pisici pe care le avem în casă. Pipăi încă, ating ușor cărti, brațe de ochelari, un obiect mic și pătrat. Åsta e!

Clic.

Soneria se curmă. Liniște. Aștept câteva secunde, cu fundată încă în visul meu.

Înainte ca deșteptătorul să înceapă a suna, eram în altă parte, la mii de kilometri de București, în Franța, cu părinții mei, mergând de-a lungul străzilor din Paris ca să mă duc la școală. La poarta școlii, îi salutam în grabă pe tata și mama, apoi mă duceam să mă întâlnesc cu gașca de prieteni. Eram îmbrăcată cu...

— Ilincaaaaaaaaaaa!

Sunetul ceasului este urmat de fiecare dată de vocea surorii mele. Semnalul începutului de zi o face bucuroasă. Dacă ar suna la ora trei dimineața, tot fericită ar fi. Așa e Zoe: veșnic bucuroasă. Pentru ea, fiecare dimineață înseamnă promisiunea unei fericiri; fiecare apus, descoperirea unui nou vis; fiecare așteptare, o surpriză care va veni. Mărturisesc însă că, uneori, entuziasmul ei neîntrerupt mă obosește profund.

Marțea, ne trezim mai devreme ca să mergem la Cambridge School. Ceea ce nu mă prea bucură, spre deosebire de Zoe, nerăbdătoare să înceapă ziua, să învețe, să... trăiască.

— Ili, Ili, trezește-te! Ai dormit bine? Eu am dormit cu pumnii aşa de strânsi de nici nu-mi mai amintesc ce am visat! Ce ore ai azi? Eu am două de istorie. Nu am chef, dar după am mate, deci e OK. Ador matematica. De fapt, mai ales pe Popescu, profu' nostru, pe el îl ador! Dacă l-am vedea! Ca să explic lecțiile, se urcă pe mese. E aşa de nostim! La prânz, mă aştepți când termini, da? Nu ca ieri când m-am lăsat cu buza umflată. Nu-i tocmai frumos... Ti-am povestit săi ce i s-a întâmplat Anei când s-a dus la...

Aşa e Zoe, mereu un pic „prea“. Şi poate fi în stare multă vreme să-şi menţină ritmul acesta verbal excesiv. Are de unde. Într-o zi când mă plăcuseam, am făcut o experienţă: am lăsat-o să vorbească cât a vrut şi am cronometrat-o: trei ore şi jumătate! Cred că e pregătită să intre în Cartea Recordurilor.

Apoi Zoe mi-a povestit cu lux de amănunte ce i s-a întâmplat Anei la toaletă (şoarecele din WC, panica ei şi ieşirea grăbită cu chiloţii în vine), ce a mâncat ieri după-amiază pe drumul de întoarcere (un covrig cu brânză), forma cavigului (de raţă cu două ciocuri), oamenii pe care i-a întâlnit în tramvai (pe Tudor şi mama lui, doi câini, unul pe atât de mic cât era celălalt de mare – „Ştii, cam ca Scrat şi Manny din *Epoca de gheată*“ –, doamna cu părul violet de la chioşcul alimentar), apoi în lift (vecina ciudată de la etajul doi). În bucătărie, am pus laptele la încălzit pe aragaz înapoite să mă întorc în sufragerie ca să strângem canapeaua. Zoe şi cu mine dormim aici de la plecarea părintilor noştri şi de la mutarea bunicii şi bunicului¹ la noi, pe Strada Zambila nr. 2.

¹ Unele cuvinte, ca *Bunicul*, *Bunica*, sunt în limba română în original, iar unele sunt scrise chiar cu majuscule, ceea ce în traducere în română nu se mai justifică. Autoarea face un glosar la sfârşitul cărții pentru cititorul francez cu toate cuvintele româneşti. În ediția în limba română, acesta nu mai este necesar (n. tr.).

Trei luni pe calendar. Un an în mintea mea.

Cum bunicii s-au mutat în camera noastră, ne petrecem noaptea pe canapea, acolo unde dormeau părintii înainte.

Este mai puțin confortabil, dar e ca și cum am dormi un pic cu ei. Vechea canapea din catifea verde mai poartă încă mirosul tatei și mamei. Dimineața, când scot cearșafurile și păturile ca să o strâng, sunt foarte atentă să nu scutur pernele părintilor ca să nu li se evapore parfumul.

În baie, Zoe continuă să trăncănească cu buretele și periuta de dinți. Din bucătărie se aude un mieunat care îmi atrage atenția. E Marseille care îmi amintește că stomacul ei și cele ale celorlalte șapte tovarășe ale sale sunt dureros de goale. Umplu cu crochete cele opt străchini așezate de fiecare parte a aragazului. Bunicii au acceptat să vină să aibă grija de noi cu o condiție: să fi însoțească și pisicile lor. Şi cum Zoe și cu mine nu voiam să plecăm la Sibiel, satul bunicilor noștri, a trebuit să le primim și pe cele opt cocoloașe de blană: Paris, Marseille, Toulouse, Nice, Dijon, Avignon, Quimper și Lorient. Francofonă până în vârful unghiilor, bunica și-a botezat toate pisicile după numele unor orașe franceze. Ar fi dorit să facă același lucru și cu copiii săi, dar s-a opus bunicul. Mama a fost numită „Dacia“, în onoarea mărcii de automobile românești (faimoasele Dacia atât de rezistente că trebuie să ieși din mașină ca să-i închizi portierele). Șofer de taxi și îndrăgostit înrăit de primul model românesc, Dacia 1100, bunicul a avut ultimul cuvânt.

— Ştii ce are două picioare și nu poate merge?

Zoe a revenit. Când termină de povestit în amănunt ce-a făcut în ultimele zile și ce-a visat, trece la ghicitori. A luat asta de la bunicul.

— Hai, Ili, stoarce-ți creierii un pic!

— Sssss, Zoe, o să-i trezești pe bunic!

Un fel de a spune, pentru că bunicul are un somn de plumb și bunica e surdă. De-a dreptul. Suferă de aceeași boală ca Beethoven, prezbiacuzie. E prezbită de urechi.

— Hai, hai, caută! reia Zoe, pe un ton mai jos, cu un zâmbet răutăcios în colțul buzelor.

— Păi nu știu. Hai că mă enervezi.

— Un pan... ta... loooon! trâmbițează sora mea mai mică, cu un sandvici în mâna și o mustață de Nutella sub nasul ei în vânt.

Agitația permanentă a Zoei mă obosește, dar, cum zice bunicul, mai bine să ai o soră veșnic veselă decât o soră mai mare mută și paraplegică. Bunicul are întotdeauna dreptate.

Și apoi, fără față luminoasă a Zoei, diminețile mele n-ar mai fi la fel de colorate.

Ca și cum mi-ar fi citit gândurile, sora mea se aruncă brusc asupra mea.

— Ili, știi, voi am să-ți zic... Te iubesc cu adevărat prea, prea tare, îmi șoptește ea la ureche strângându-mă cu toată puterea.

— Și eu, Zoe, și eu, spun, cu nasul cufundat în părul ei cu miros de floare de portocal.

Îmi las ciocolata să se răcească și primele ore ale zilei se impregnează cu un parfum luminos.

CAPITOLUL 2

Oglindirile amintirilor noastre

După cele două ore de engleză, o ștergem la școală, Școala Ion Heliade-Rădulescu, de la numele poetului român ale cărui versuri „Voce-auz, voce de pace, / Si orice durere tace”¹ sunt înscrise deasupra intrării în clădire.

Las mâna Zoei și plec să-mi întâlnesc prietenele. Sunt în clasa a VI-a. Zoe în a II-a.

Școala noastră se află între zidurile unei foste mănăstiri. De formă dreptunghiulară, are o grădină interioară înconjurată de numeroase galerii și de doi stejari groși care ne înveselesc jocurile de-a v-ați ascunselea. Cât despre arcurile care despart școala primară de gimnaziu, sunt decorative cu minunate flori din ceramică în culori. Îmi place școala mea pentru că e frumoasă, dar mai ales pentru toate amintirile pe care le poartă pietrele acestea și arborii aceștia seculari. Într-o zi, când mă plăcuseam la ora de mate, am crezut că văd pe fereastra clasei o călugărită străbătând curtea în sutană...

Tata și mama au ținut să rămânem la București și ca să nu fie nevoie să schimbăm școala. Ca să ne păstrăm obiceiurile, reperele, casa, școala, prietenii... Dar, în schimb, i-am pierdut pe ei. Și, odată cu ei, am impresia că am pierdut o fărâmă din viața mea dinainte, o viață pe care o iubeam mult.

¹ Primele două versuri din poezia *O voce* de Ion Heliade-Rădulescu (1802–1872).

— La școală, sunt cu toată lumea și totodată cu nimeni. Când constați că au plecat cei de care ești apropiat, sfârșești prin a nu te mai aprobia de nimeni. Sunt aici fără a fi aici. Visătoare, spun profesorii mei. Pretențioasă, spun unii dintre colegi. Mulți dintre prietenii mei au părăsit școala în toiul anului școlar. Trăiesc de acum la țară, unde sunt crescuți de bunicii lor, de când le-au plecat părinții în străinătate. Spre deosebire de noi, ei sunt obligați să-și lase casa ca să se ducă în sate minusculle de la țară, adesea la mai multe sute de kilometri de București. Printre familiile „culegătorilor de căpșuni“, Zoe și cu mine suntem excepții. Recunosc că prefer să rămân la București. Mă simt bine aici. Este orașul în care m-am născut, unde am crescut. Gândul că mai pot să găsesc o amintire de familie într-un anume parc, pe o anumită stradă, într-un anume magazin sau în cu totul alt colț al orașului mă reconfortează. De la plecarea părinților, îmi petrec mult timp pe afară. Înarmată cu aparatul de fotografiat, plec în căutarea vestigilor vieții noastre de familie. Fotografiez mai întâi marginea ferestrei pe care mama și cu mine ne-am așezat, așteptând să se deschidă Casa Națională de Asigurări de Sănătate. Fotografiez raioanele supermarketului Mega Image unde tata și cu mine ne duceam în fiecare duminică dimineață. Fotografiez aleile colorate și parfumate ale Parcului Ioanid pe care au călcat pașii reuniți ai micii mele familii duminica și în vacanță. Fotografiez masa de la McDonald's-ul din Romana, aceea aproape de fereastra care dă spre coloane, acolo unde ne așezam când părinții voiau să ne facă o bucurie sau când sărbătoream ceva (primul dinte de lapte al Zoei sau permisul de conducere al mamei). La întoarcerea acasă, derulez fotografiiile descărcate pe laptop, în căutarea unei urme, a unei fărâme, a unei frunze sau a unei pietricele pe care părinții mei ar fi putut-o atinge.

— Ilinca? Ilinca? Ești printre noi?

Parcul Ioanid și amintirile mele au lăsat brusc loc chipului profei de română, doamna Pompiliu, care pare să mă întrebe ceva. Dar despre ce vorbește ea? Nici nu știu ce studiem acum. Îmi aplec capul ca să găsesc în manual o frază care ar putea să lase impresia că eram atentă la oră. Florin, vecinul meu, mă lovește ușor cu cotul mormăind cuvinte pe care nu le înțeleg.

— Îmi cer scuze... Ăăă... Puteți să repetați întrebarea, doamna Pompiliu?

Râsete, mișcări de scaune și murmurîn clasă. Simt douăzeci și opt de perechi de ochi îndreptați către mine, fără a-i lua în calcul pe cei ai doamnei Pompiliu care nu mă slabesc. Mă înroșesc brusc.

— Ilinca, întrebarea mea era: unde ești? Aici, în clasă, cu noi, sau în altă parte? Poate în Franță?

Nici că putea să pice mai prost. Din roșie față mi-a devenit albă ca hârtia. Ochii mi se încrețoșează și nu reușesc să-mi rețin lacrimile care îmi acoperă deja manualul de română, precum s-a revărsat apa râului Geru din județul Galați, în timpul inundațiilor din 2013.

Râsetele și murmurele se opresc brusc. Doamna Pompiliu mă privește perplexă, în mod vădit fără să înțeleagă de ce remarcă sa m-a adus într-o astfel de stare. Cu toate acestea, nici că putea fi mai dură! E capabilă și de mai mult. A spus Franța ca și cum ar fi zis Japonia sau planeta Pluto.

Nu reușesc să îmi revin. Ca și cum fraza profesoarei mele ar fi deschis vanele și nu mai știu cum să le pun stavilă. Doamna Pompiliu se simte încurcată, își caută cuvintele și se uită la ușă, imaginându-și probabil că un inspector academic o așteaptă deja pe culoar cu o scrisoare în care i se aduce la cunoștință sfârșitul carierei.

Se aude soneria care anunță pauza. Fără întârziere, elevii se ridică zgomotos și părăsesc sala de clasă. În scurt

timp rămân singură... Singură cu doamna Pompiliu care se apropie de mine uluită, cu teama de a nu-mi întețî lacrimile la apropierea sa.

— Ilinca, îmi pare rău, nu voiam să te rănesc. Te simți bine?

Aceste trei cuvinte banale: „Te simți bine?“, tonul plin de atenție, privirea îngrijorată, maternă mă fac să ridic ușor capul. Prin repetarea lentă a acestei întrebări, îmi dau seama că nu o mai auzisem de trei luni și că, de fapt, nu mă simt bine.

CAPITOLUL 3

Aici sau acolo

Cât de bine mi-a făcut treaba asta! S-ar zice că m-am eliberat de sacul enorm pe care îl purtam în spinare de trei luni și care creștea cu fiecare zi. În fond, e cam ce o sfătuiește bunicul pe bunica după fiecare episod din *Iubire și onoare* de la ProTV: „Plângi din tot sufletul, că va fi mai bine după!“ Își dă seama că ea e total tulburată de capcanele pe care le întâmpină Coco și Serghei, chiar dacă ei se iubesc cu o dragoste pură „cum nu mai vezi prin locurile noastre“!

Zoe mă privește cu un aer ciudat. A remarcat că nu sunt ca de obicei. Cred că i-am zâmbit când ne-am întâlnit în stația de tramvai și chiar am glumit la ghicitoarea ei de după-amiază: Ce-i de pescuit într-un pat? Somnul!¹

Fără îndoială că plânsul mi-a deblocat mușchii zigomatici.

Bineînțeles, sunt departe de a concura cu ea. Seara, e încă în vervă și nerăbdătoare să-mi povestească întâmplările agitate ale zilei.

— Ili, m-am gândit și știu ce o să mă fac mai târziu: veterinar la domiciliu.

— Dar credeam că voi ai să fii șoferiță de autobuz!

— Nu, am terminat cu asta. Am avut o revelație în după-amiază asta, la ora de istorie. Am vorbit despre al Doilea Război Mondial.

¹ În franceză e o ghicitoare care se bazează pe un joc de cuvinte intraductibil între *mur* („perete“) și *mûres* („mure“), care se pronunță la fel. Am optat pentru înlocuirea ghicitorii (n. tr.).

— Nu văd legătura dintre al Doilea Război Mondial și veterinar la domiciliu!

— Ei, tu n-ai auzit niciodată vorbindu-se de Nelson Churchill? mă întrebă scandalizată.

— Vrei să spui Winston Churchill?

— Nu, nu Winston, Nelson! urlă Zoe.

— Nelson Churchill?

— Da, Nelson, pisica lui Winston. O pisică de casă neagră toată, pe care o adoptase și care a trăit multă vreme. Erau super apropiati amândoi, dar Winston era mereu ocupat din cauza muncii. Eu aș vrea să fiu veterinar la domiciliu pentru astfel de oameni, care au multe lucruri de făcut și care nu au timp să-și ducă animalele la doctor. Nu puteți să vă duceți animalul la doctor? Stați pe loc, Zoe sosește direct la dumneavoastră! Cum Winston avea și canari, îți închipui cât de utilă i-aș fi fost? Și vecina are o pisică și canari și, de asemenea, este președintă. Așa că, vezi tu, aș avea de lucru...

Spre deosebire de Churchill, doamna Ionescu, vecina noastră, este președinta blocului și nu iese aproape niciodată din casă... Dar Zoe are o reală capacitate de a înfrumuseța situațiile cele mai banale.

— Și altfel, ce-ai mai reținut din al Doilea Război Mondial?

— Theodore Roosevelt, un președinte american foarte cunoscut, avea o mulțime de animale de companie. O groază de câini și pisici, dar și un porc, un bursuc, un papagal, găini, un porcușor de India...

Acasă, am găsit-o pe bunica în bucătărie, tricotă, încadrată de Dijon și Quimper (câte unul pe fiecare picior). Zoe se grăbește să-i povestească ce-a făcut peste zi. Profit că să o șterg în sufragerie și să deschid laptopul ca să văd dacă mama și tata ne-au scris. Laptopul este singura legătură care ne reunește familia. De trei luni, ne împărtășim momentele importante ale vieții pe mail sau pe Skype: începearea anului școlar, pregătirea serii de Halloween (categoric

mai puțin reușită decât cea de anul trecut, fără sfaturile vestimentare ale mamei), prima oră de înot a Zoei (dar mai ales cumpărarea mega-super costumului de baie roz cu mov), zecete meu la compunere („Povestește-ți ultimul vis“). Le pun multe întrebări părinților, dar nu obțin niciodată răspunsuri, în orice caz nu cele pe care aș dori să le primesc. Se apropie Crăciunul și aştept, odată cu fiecare nou mesaj, să mă anunțe că se întorc.

Descopăr un mail de la tata care ne-a scris de dimineață, înainte de consultații. Lucrează ca medic înlocuitor la Yvetot, un orașel din Normandia. În vreme ce mama face menaj și se ocupă de două persoane în vîrstă. Au locuință de la pri-mărie și pot astfel să-și întrețină familia rămasă în România, adică pe noi. Salariul tatei, ca intern la Spitalul Elias din București, nu ne mai era suficient. „La naiba, zece ani de studii pentru un salar de patru sute de euro pe lună, nu se poate așa ceva!“, repeta el neîncetat, când soseau facturile a căror sumă nu făcea decât să crească. Și nici cu salariul de profesoră al mamei, la Liceul Nicolae Iorga, tot nu puteau să o scoată la capăt cu banii. Trebuie să, aşadar, să aleagă: fie rămâneau la București și continuau să nu poată să le ofere celor două fiice viața și educația pe care se juraseră să le-o dea și nici să-și ajute părinții, a căror pensie de o sută de euro nu le ajungea; fie plecau în străinătate.

Aleseră străinătatea... dar una „pe moment“, cum spunea mama ca să mă liniștească. Și străinătatea de „renume“, adăuga tata care ne amintea că nu plecaseră să strângă căpsune banale ca majoritatea imigrantilor români.

Puțin îmi păsa mie. Să culegi căpsune în Spania sau să îngrijești bolnavi în Franța, mi-era egal: tot plecați erau. Tot absenți rămâneau.

În mail, tata ne scrie că au o surpriză și că doresc să ne-o anunțe în seara asta pe Skype.

În seara asta?

Peste două ore... Am privit fix acele pendulei din sufragerie, sperând să se rotească mai repede.

Îmi aud deja inima cum bate din toate puterile.